

IMPERIALISMI JA SOSIALISTISEN LIIKKEEN HAJAANNUS

Onko olemassa yhteyttä imperialismin ja sen hirveän inhottavan voiton välillä, jonka opportunisti (sosialishovinismin muodossa) on saanut työväenliikkeestä Euroopassa?

Tämä on nykyisen sosialistisen liikkeen peruskysymys. Ja nyt kun olemme puoluekirjallisuudessamme osoittaneet täysin selvästi ensiksikin sen, että aikakautemme ja nykyinen sota ovat luonteeltaan imperialistisia, ja toiseksi sen, että sosialishovinismin ja opportunistin välillä on erottamaton historiallinen yhteys, samoin kuin senkin, että ne ovat aatteellis-poliittiselta sisällöltään yhtäläisiä, voimme ja meidän täytyykin siirtyä erittelemään tätä peruskysymystä.

Aluksi täytyy määritellä mahdollisimman täsmällisesti ja täydellisesti imperialismi. Imperialismi on kapitalismin erikoinen historiallinen vaihe. Tämä erikoisuus on kolminainen: imperialismi on (1) monopolistista kapitalismia; (2) loismaista eli mätänevää kapitalismia; (3) kuolevaa kapitalismia. Imperialismin taloudellisena peruspiirteenä, *olemuksena* on vapaan kilpailun vaihtuminen monopoliin. Monopolismi ilmenee 5 päämuodossa: 1) kartellit, syndikaatit ja trustit; tuotannon keskittyminen on saavuttanut sen asteen, että se on synnyttänyt nämä kapitalistien monopolistiset liittoumat; 2) suurpankkien monopoli-asema: 3—5 jättiläispankkia määräävät koko Amerikan, Ranskan, Saksan talouselämästä; 3) trustit ja finanssioligarkia (finanssipääoma on monopolistista teollisuuspääomaa, joka on sulautunut yhteen pankkipääoman kanssa) ovat anastaneet *raaka-ainelähteet*; 4) kansainväliset kartellit *ovat aloittaneet* maailman (taloudellisen) jaon. Tällaisia kansainvälisiä kartelleja, jotka hallitsevat *kaikkia* maailman-

markkinoita ja jakavat ne „sovinnollisesti” — kunnes sota jakaa ne *uudelleen* — lasketaan olevan jo toista *sataa!* Pääomanvienti erikoisen luonteenomaisena ilmiönä erotukseksi esimonopolistisen kapitalismin ajan tavaraviennistä on mitä läheisimmin sidottu maailman taloudelliseen jakoon ja valtiolliseen aluejakoon. 5) Maailman alueellinen (siirtomaiden) jako *on suoritettu loppuun.*

Imperialismi kapitalismin korkeimpana vaiheena Amerikassa ja Euroopassa ja sittemmin myös Aasiassa muodostui lopullisesti vuosiin 1898—1914 mennessä. Espanjan ja Amerikan sota (1898), Englannin ja buurivaltioiden (1899—1902), Venäjän ja Japanin sota (1904—1905) ja Euroopan talouspula vuonna 1900 — nämä ovat maailmanhistorian uuden kauden tärkeimpiä merkkitapahtumia.

Se, että imperialismi on loismaista eli mätänevää kapitalismia, ilmenee ennen kaikkea mätänemistendenssinä, mikä on erikoista *jokaiselle* monopolille tuotannonvälineiden yksityisomistuksen vallitessa. Tasavaltalais-demokraattisen ja taantumuksellisen monarkistisen imperialistisen porvariston välinen ero häviää nimenomaan siksi, että ne kumpikin mätänevät elävältä (mikä ei vähimmässäkään määrässä tee olemattomaksi hämmästyttävän nopeaa kapitalismin kehitystä eri tuotannonaloilla, eri maissa, eri kausina). Toiseksi, kapitalismin mätäneminen ilmenee siinä, että muodostuu hyvin suuri kerros *koroillaeläjiä*, kapitalisteja, jotka elävät „kuponkien leikkuulla”. Neljässä imperialistisessa kehittyneessä maassa: Englannissa, Pohjois-Amerikassa, Ranskassa ja Saksassa arvopapereihin sijoitettu pääoma tekee maata kohti 100—150 *miljardia* frangia, mikä merkitsee maata kohti ainakin 5—8 miljardin vuosituloa. Kolmanneksi, pääoman vienti on neliöön korotettua parasitismia. Neljänneksi, „finanssipääoma pyrkii herruuteen eikä vapauteen”. Imperialismille on ominaista poliittinen taantumus kautta *koko* linjan. Jättiläismitat saavuttanut lahjottavuus ja lahjominen, kaikenlainen suurhuijaus. Viidenneksi, sorrettujen kansojen riisto, joka on erottamattomassa yhteydessä aluevaltauksiin, ja varsinkin siirtomaariisto, jota harjoittaa kourallinen „suur”-valtoja, muuttaa „sivistys”-maailmaa yhä suuremmassa mitassa satamiljoonaisten sivistymättömien kansojen kehoon puretuneeksi loiseksi. Rooman proletaari eli yhteiskunnan kustannuksella. Nykyajan yhteiskunta elää nykyajan

proletaarin kustannuksella. Marx korosti erikoisesti tätä Sismondin syvämielteistä lausuntoa⁴⁶. Imperialismi on hieman muuttanut asianlaitaa. Imperialististen valtojen proletariaatin etuoikeutettu kerros elää osaksi sivistymättömien kansojen satamiljoonaisten joukkojen kustannuksella.

On ymmärrettävää, miksi imperialismi on *kuolevaa* kapitalismia, sosialismiin johtavan *siirtymäkauden* kapitalismia: kapitalismista esiin kasvava monopolijärjestelmä on *jo* kapitalismin kuolemista, siitä sosialismiin siirtymisen alkua. Imperialismin suorittama valtava työn *yhteiskunnallistaminen* (se, mitä apologeetat — porvarilliset taloustieteilijät sanovat „yhteenpunoitukseksi”) merkitsee samaa.

Esittäessämme tällaisen määritelmän imperialismista joudumme täydelliseen ristiriitaan K. Kautskyn kanssa, joka ei halua pitää imperialismia „kapitalismin vaiheena”, vaan määrittelee sen finanssipääoman „suosimaksi” *politiikaksi*, „teollisuus”-maiden pyrkimykseksi anektoida „agraari”-maat*. Teorian kannalta tämä Kautskyn määritelmä on läpeensä väärä. Imperialismin erikoisuutena onkin juuri finanssipääoman *eikä* teollisuuspääoman herruus, pyrkimys juuri *kaikenlaisten* maiden *eikä* vain agraari-maiden anektointiin. Kautsky *erottaa* imperialismiin politiikan erilleen sen taloudesta, hän erottaa poliittisen monopolismin erilleen taloudellisesta monopolismista raivatukseen tietä sentapaiselle lattealle porvarilliselle reformismilleen kuin „aseistariisuutumiselle”, „ultraimperialismille” ja muulle samanlaiselle hölynpölylle. Tämän teoreettisen väärennyksen tarkoituksena ja tavoitteena ei ole mikään muu kuin hämätä imperialismiin *syvimät* ristiriidat ja tehdä siten oikeutetuksi „yhtenäisyys”-teoria, „yhtenäisyys” imperialismiin apologeettain, ilmeisten sosialishovinistien ja opportunistien kanssa.

Tätä Kautskyn eroamista marxilaisuudesta olemme jo käsitelleet kylliksi sekä „Sotsial-Demokratissa” että „Kommunistissa”⁴⁷. Meidän venäläiset kautskylaiset, „organokomitealaiset” Axelrod ja Spektor etunenässään, samoin Martov ja huomattavassa määrässä Trotskikin, ovat katso-
neet paremmaksi olla käsittelemättä kautskylaisuutta suun-

* „Imperialismi on korkealle kehittyneen teollisuuskapitalismin tuote. Se on jokaisen teollisen kapitalistisen kansakunnan pyrkimystä alistaa ja liittää alueihinsa yhä enemmän *agraari*alueita välittämättä siitä, minkä kansan asumia ne ovat” (Kautsky „Neue Zeitissa” 11/IX 1914).

tana. He eivät ole uskaltaneet puolustaa sitä, mitä Kautsky on kirjoittanut sodan aikana, vaan ovat rajoittuneet joko pelkästään kehuamaan Kautskya (Axelrod saksankielisessä kirjassaan, jonka OK on *luvannut* julkaista venäjäksi) tai viittaamaan Kautskyn yksityiskirjeisiin (Spektator), joissa hän vakuuttaa kuuluvansa oppositioon ja yrittää jesuiittamaisesti tehdä olemattomiksi shovinistiset lausumansa.

Huomautamme, että Kautskyn „käsitys” imperialismista — mikä on samaa kuin sen kaunisteleminen — on taka-askel ei vain Hilferdingin „Finanssipääomaan” verran (niin uutterasti kuin Hilferding nykyään itse puolustaakin Kautskya ja „yhtenäisyyttä” sosialishovinistien kanssa!), vaan myös *sosiaaliliberaali* J. A. Hobsoniin verran. Tämä englantilainen taloustieteilijä, joka ei edes yritä käydä marxilaisesta, määrittelee imperialismiin paljon syvällisemmin ja paljastaa sen ristiriidat vuodelta 1902 olevassa teoksessaan *. Tämä kirjailija (jolta voi tavata miltei kaikki Kautskyn pasifistiset ja „sovittelevat” latteudet) kirjoitti erittäin tärkeästä imperialismiin parasitismia koskevasta kysymyksestä seuraavaa:

Vanhon suurvaltojen voimaa on Hobsonin mielestä heikentänyt kaksi seikkaa: 1) „taloudellinen parasitismi” ja 2) sotaväen muodostaminen riippuvaisuussuhteissa olevista kansoista. „Ensimmäisenä seikkana on tavanomainen taloudellinen parasitismi, jonka mukaisesti isäntävaltio käyttää provinssiaan, siirtomaitaan ja riippuvaisuussuhteissa olevia maita oman hallitsevan luokkansa rikastuttamiseen ja omien alaluokkiensa lahjomiseen, jotta nämä pysyisivät rauhallisina”. Toisesta seikasta Hobson kirjoittaa:

„Imperialismin sokeuden kummallisimpia oireita” (nämä laulut imperialistien „sokeudesta” sopivat paremmin sosialiliberaali Hobsonille kuin „marxilaiselle” Kautskylle) „on se huolettomuus, jolla Iso-Britannia, Ranska ja muut imperialistiset kansakunnat lähtevät tälle tielle. Iso-Britannia on mennyt muita pitemmälle. Useimmat niistä taisteluista, joilla me valloitimme intialaisen valtakuntamme, kävivät sikäläisestä väestöstä muodostetut sotajoukkomme; Intiassa samoin kuin viime aikoina Egyptissäkin on suuria brittiläisten komentamia vakinaisia armeijoita; alkuasukkaat ovat käyneet meitä varten miltei kaikki ne sodat, joilla olemme

* J. A. Hobson, „Imperialism”, London, 1902 (J. A. Hobson, „Imperialismi”, Lontoo, 1902. *Toim.*).

alistaneet valtaamme Afrikan, sen eteläosaa lukuunottamatta”.

Kiinan jakamisen perspektiivi on saanut Hobsonin antamaan seuraavan taloudellisen arvion: „Suurin osa Länsi-Eurooppaa voisi silloin saada sen ulkonäön ja luonteen, mikä nyt on näiden maiden erällä osilla: etelä-Englannilla, Rivieralla, niillä Italian ja Sveitsin seuduilla, missä käy eniten matkailijoita ja asuu rikkaita, nimittäin sellaisia rikkaiden ylimysten pikkuryhmiä, jotka saavat osinkoja ja eläkettä kaukaisesta Idästä, ja hieman huomattavampi ryhmä toimenhaltijoita ja kauppiaita ja suurempi määrä kotiapulaisia ja kuljetusalalla ja tuotteiden loppujalostuksen suorittavassa teollisuudessa työskenteleviä työläisiä. Tärkeimmistä teollisuusaloista tulisi loppu, ja elintarvikkeita ja puolivalmisteita virtaisi massatuotteina pakkoveron muodossa Aasiasta ja Afrikasta”. „Sellaisia mahdollisuuksia tarjoaa meille länsivaltojen laajempi yhteenliittymä, Euroopan suurvaltojen liitto: se ei ainoastaan olisi viemättä eteenpäin maailman sivilisaation asiaa, vaan saattaisi merkitä hirveän suurta Lännen parasitismien vaaraa: erottaa erilliseksi ryhmäksi teollisesti kehittyneet kansakunnat, joiden yläluokat saisivat valtavan suurta pakkoveroa Aasiasta ja Afrikasta ja pitäisivät tämän pakkoveron turvin yllä suuria, nöyriä toimitsija- ja palvelijajoukkoja, jotka eivät enää työskentelisi maatalouden ja teollisuuden massatuotteiden tuotannossa, vaan olisivat yksilöiden palveluksessa tai toisarvoisessa teollisessa työssä uuden finanssiylimystön valvonnan alaisina. Ne, jotka ovat valmiit viittaamaan kintaalla sellaiselle teorialle” (olisi pitänyt sanoa: perspektiiville) „käsittelyä ansaitsemattomana, ajatelkoot niitä taloudellisia ja sosiaalisia oloja, jotka vallitsevat nykyisen etelä-Englannin niissä piirikunnissa, jotka on jo saatettu sellaiseen tilaan. Ajatelkoot he sitä, miten tavattoman laajaksi tällainen järjestelmä saattaisi muodostua, jos Kiina alistettaisiin sentapaisten rahamiesryhmien, „pääoman sijoittajain” (koroillaeläjäin) ja heidän poliittisten ja kauppa- ja teollisuuspalvelijainsa taloudelliseen valvontaan, jotka pumppaavat tuloja säiliöstä, joka potentiaalisesti on suurimpia, mitä maailma on koskaan nähnyt, tarkoituksenaan käyttää nuo voittotulot Euroopassa. Tilanne on tietenkin liian monimutkainen ja maailman voimien peli liian vaikea arvioitavaksi, jotta voitaisiin pitää

hyvin uskottavana joko tätä tai tuota, vain jotain yhdensuuntaista tulevaisuuden tulkintaa. Mutta ne vaikutteet, jotka ohjaavat Länsi-Euroopan imperialismia nykyään, sysäävät tähän suuntaan, ja elleivät ne kohtaa vastarintaa, ellei niitä johdeta toiseen suuntaan, niin ne tulevat suuntaamaan kehitystä nimenomaan sellaiseen lopputulokseen”.

Sosiaaliliberaali Hobson ei näe sitä, että tällaista „vastarintaa” voi tehdä *vain* vallankumouksellinen proletariaatti ja *vain* sosiaalisen vallankumouksen muodossa. Siksipä hän onkin sosialiliberaali! Mutta jo vuonna 1902 hän käsitti varsin hyvin niin „Euroopan Yhdysvaltojen” merkityksen (tietäköön kautskylainen Trotski tämän!) kuin myös kaiken sen, minkä eri maiden *vilpilliset kautskylaiset* hämäävät, nimittäin, että *opportunistit* (sosialishovinitit) toimivat yhdessä imperialistisen porvariston kanssa *juuri* siihen suuntaan, joka johtaa Aasian ja Afrikan harteilla ratsastavan imperialistisen Euroopan muodostumiseen, että objektiivisesti *opportunistit* ovat pikkuporvaristosta ja eräistä työväenluokan kerroksista muodostunut osa, joka *on lahjottu* imperialistien ylimääräisen voittotulon varoilla ja josta on tehty kapitalismin *vahtikoiria* ja työväenliikkeen *harhaannuttajia*.

Tähän taloudelliseen ja sen vuoksi syvällisimpään yhteyteen, joka on olemassa nimenomaan imperialistisen porvariston ja työväenliikkeessä nykyisin (pitkäksiköhän ajaksi?) voittaneen opportunistien välillä, olemme viitanneet monesti niin artikkeleissa kuin puolueemme päätöslauselmissakin. Siitä olemme muun muassa tehneet sen johtopäätöksemme, että on ehdottomasti erottava sosialishoviniteista. Kautskylaisemme ovat katsoneet paremmaksi välttää kysymystä! Martov esim. turvautui jo referaateissaan sofismiin, joka sanomalehdessä „Izvestija Zagranitshnogo Sekretariata OK”⁴⁸ (№ 4, huhtikuun 10 pnä 1916) on esitetty seuraavalla tavalla:

— — — „Vallankumouksellisen sosialidemokratian asia olisi perin huonolla kannalla, jopa toivotonkin, jos henkisesti kehitykseltään „intelligenssiä” lähimpänä olevat ja parhaat ammattityöläisten ryhmät fataalisesti jättäisivät sen siirtyen opportunistiin”...

Typerän „fataalisesti”-sanan ja eräänlaisen „väärinpeluun” avulla *on kierretty se tosiasia*, että *tietyt* työläiskerrokset *ovat siirtyneet* opportunistien ja imperialistien

porvariston kannalle! Eivätkä Organisaatiokomitean sofistit muuta tahdokaan kuin *kiertää* tämän tosiasian! He kuittavat asian sillä „virallisella optimismilla”, jolla nykyisin keikaroivat niin kautskylainen Hilferding kuin monet muutkin: objektiiviset olot muka takaavat proletariaatin yhtenäisyyden ja vallankumouksellisen virtauksen voiton! me olemme muka „optimisteja” proletariaatin suhteen!

Mutta todellisuudessa he, kaikki nuo kautskylaiset, Hilferding, orgkomitealaiset, Martov ja kumpp. ovat *optimisteja... opportunistien* suhteen. Siinä asian ydin!

Proletariaatti on kapitalismin — ei yksin Euroopan eikä yksin imperialistisen, vaan maailman kapitalismin lapsi. Maailman mittakaavassa „proletariaatti” tietenkin „tulee” olemaan yhtenäinen ja sen keskuudessa pääsee „ehdottomasti” voitolle sosialidemokratia joko 50 vuotta aikaisemmin tai 50 vuotta myöhemmin — *tuon* mittakaavan kannalta katsoen tämä on sivukysymys. Kysymys ei ole siitä, herrat kautskylaiset, vaan siitä, että *te* nyt *nöyristellette* Euroopan imperialistisissa maissa opportunistien edessä, jotka ovat *vieraita* proletariaatille, proletaarien luokalle, ja porvariston palvelijoita, asiamiehiä, sen vaikutuksen välittäjiä ja joista *vapautumatta* työväenliike jää *porvarilliseksi työväenliikkeeksi*. Kun te saarnaatte, että on oltava „yksimielisiä” opportunistien, Legienien ja Davidien, Plehanovien tai Tshhenkelien ja Potresovien j.n.e. kanssa, niin te objektiivisesti puolustatte sitä työväen *orjuuttamista*, jota imperialistinen porvaristo harjoittaa työväenliikkeessä olevien parhaimpien asiamiestensä välityksellä. Vallankumouksellisen sosialidemokratian voitto maailman mitassa on ehdottoman kiertämätön, mutta se on kääntymässä ja kääntyy, on koitumassa ja koituu vain teidän tappioksenne, se tulee olemaan teidän tappionne.

Engels ja Marx tarkkailivat Englannissa useiden vuosikymmenien kuluessa, likipitään vuodesta 1858 vuoteen 1892, niiden kahden, nykyisessä työväenliikkeessä esiintyvän tendenssin, vieläpä *kahden* puolueenkin kehittymistä, jotka ovat niin näkyvästi erkaantuneet toisistaan kaikkialla maailmassa vuosina 1914—1916.

Marx ja Engels eivät eläneet maailman kapitalismin imperialistiseen kauteen saakka, joka alkoi aikaisintaan vasta vuosina 1898—1900. Mutta jo XIX vuosisadan puolivälistä lähtien Englannin erikoisuutena oli se, että siellä

oli ainakin *kaksi* imperialismiin huomattavinta erikoispiirrettä: (1) äärettömät siirtomaat ja (2) monopolivoitot (mikä johtui sen monopoliasemasta maailmanmarkkinoilla). Kummassakin suhteessa Englanti oli silloin poikkeuksena kapitalististen maiden joukossa, ja analysoidessaan tätä poikkeusta Engels ja Marx osoittivat täysin selvästi ja määritellysti opportunistin voiton (väliaikaisen) Englannin työväenliikkeessä olevan *yhteydessä* siihen.

Vuoden 1858 lokakuun 7 pille päivätyssä kirjeessään Engels kirjoitti Marxille: „Englannin proletariaatti porvarillistuu tosiasiaassa yhä enemmän, joten tuo kaikista kansakunnista porvarillisin kansakunta haluaa nähtävästi johtaa asiat loppujen lopuksi siihen, että sillä on porvariston *ohella* porvarillinen ylimystö ja porvarillinen proletariaatti. Koko maailmaa riistävän kansakunnan taholta sellainen on tietenkin tietystä suhteesta lainmukaista”⁴⁹. Sorgelle lähettämässään vuoden 1872 syyskuun 21 pille päivätyssä kirjeessään Engels ilmoittaa, että Hales nosti Internationalen liittoneuvostossa ison skandaalin ja sai hyväksytyksi paheksumislausunnon Marxille sellaisten sanojen johdosta, että „Englannin työväenjohtajat ovat myyneet itsensä”. Marx kirjoittaa Sorgelle elokuun 4 pnä 1874: „Mitä tulee tšekäläisiin (Englannin) kaupunkilaistyöläisiin, niin täytyy murehtia sitä, ettei koko johtajasakki päässyt parlamenttiin. Sitä tietä olisi varmimmin vapauduttu tuosta roistoväestä”⁵⁰. Vuoden 1881 elokuun 11 pille päivätyssä kirjeessään Marxille Engels puhuu „pahimmista Englannin trade unioneista, jotka sallivat porvariston ostamien tai ainakin sen palkkaamien henkilöiden johtaa itseään”⁵¹. Kautskyille osoittamassa kirjeessään, joka on päivätty syyskuun 12 pille 1882, Engels kirjoitti: „Kysytte minulta, mitä Englannin työläiset ajattelevat siirtomaapolitiikasta? Sitä samaa, mitä he ajattelevat yleensä politiikasta. Täällä ei ole työväenpuoluetta, täällä on ainoastaan vanhoillisia ja liberaalisia radikaaleja, ja työläiset nauttivat kaikessa rauhassa yhdessä heidän kanssaan siitä monopoliasemasta, joka Englannilla on siirtomaissa ja maailmanmarkkinoilla”⁵². Joulukuun 7 pnä 1889 Engels kirjoitti Sorgelle: „...„Inhotavinta täällä (Englannissa) on työläisten luihin ja ytimiin syöpyneet porvarillinen „kunnioitettavuus” (respectability)... yksinpä Tom Mannin, jota olen pitänyt parhaimpana, puhuu mielellään siitä, että hän menee

lounaalle lord-mayorin seurassa. Kun tätä vertaa Ranskaan, niin huomaa, mitä merkitsee vallankumous”⁵³. Vuoden 1890 huhtikuun 19 p:n päivätyssä kirjeessä: „liike (työväenluokan liike Englannissa) edistyy pintakerrosta *alempana* ja tempaa mukaan yhä laajempia kerroksia ja sitä paitsi enimmäkseen *alimpien* (kursivointi Engelsin) joukkojen keskuudesta, jotka tähän asti ovat olleet paikallaan, eikä ole enää kaukana se päivä, jolloin nuo joukot *löytävät itsensä*, jolloin niille selviää, että nimenomaan ne itse ovat tuo jättiläismäinen liikkeellepaneva joukko”. Vuoden 1891 maaliskuun 4 p:nä: „satamatyöläisten hajonneen liiton epäonnistuminen, „vanhat”, konservatiiviset trade unionit, jotka ovat *rikkaita* ja juuri sen vuoksi arkoja, jäävät yksin taistelukentälle”... Syyskuun 14 p:nä 1891: trade unionien Newcastlen kongressissa voitettiin vanhat unionistit, 8-tuntisen työpäivän vastustajat, „porvarillisetkin lehdet tunnustavat *porvarillisen työväenpuolueen* tappion” (kursivointi kaikkialla Engelsin)...⁵⁴

Todistuksena siitä, että näitä vuosikymmenien ajan toistamia ajatuksia Engels esitti myös julkisesti, painetussa sanassa, on hänen esipuheensa vuonna 1892 ilmestyneeseen „Englannin työväenluokan asema” teoksen toiseen laitokseen⁵⁵. Siinä puhutaan „työväenluokan aristokratiasta”, „työläisten etuoikeutetusta vähemmistöstä” „laajojen työläisjoukkojen” vastakohtana. Vain yksinomaan „pienelle, etuoikeutetulle, suojelusta nauttivalle” työväenluokan „vähemmistölle” oli „pitempiäaikaista etua” Englannin etuoikeutetusta asemasta vv. 1848—1868, „laajat joukot saivat parhaassa tapauksessa vain tilapäistä parannusta asemaansa”... „Englannin teollisen monopoliaseman sortuessa Englannin työväenluokka menettää etuoikeutetun asemansa”... „Uusien” unionien, kouluttamattomien työläisten liittojen jäsenillä „on eräs mittaamattoman suuri etuisuus: heidän henkinen olemuksensa on vielä koskematon maaperää, joka on täysin vapaa perityistä, „kunnioitettavista” porvarillisista ennakkoluuloista, jotka panevat paremmassa asemassa olevien „vanhojen unionistien” pään pyörälle”... Englannissa nimitetään „niin sanotuiksi työläisedustajiksi” miehiä, „joille annetaan anteeksi heidän kuuluvaisuutensa työväenluokkaan, siksi kun he itse ovat valmiit hukuttamaan tämän ominaisuutensa liberalisminsa valtamereen”...

Esitimme varta vasten melko seikkaperäisiä lainauksia Marxin ja Engelsin selvistä lausunnoista, jotta lukijat voisivat tutkia niitä *kokonaisuutena*. Ja niitä on välttämättä tutkittava, niitä kannattaa miettiä perin pohjin. Sillä se on *ytimenä* siinä työväenliikkeessä noudatettavassa taktiikassa, minkä sanelevat imperialismiin kauden objektiiviset olosuhteet.

Kautsky on yrittänyt jo tässäkin „samentaa vettä” ja asettaa marxilaisuuden tilalle imelän sovinnollisuuden opportunisteihin nähden. Polemisoidessaan sellaisia julkisia ja naiiveja sociali-imperialisteja vastaan (kuin Lensch), jotka puolustavat Saksan käymää sotaa Englannin monopoli-aseman murtamisena, Kautsky „*oikaisee*” tämän ilmeisen valheen toisella yhtä ilmeisellä valheella. Kyynillisen valheen tilalle hän asettaa imelän valheen! Englannin *teollinen* monopoli-asema on jo kauan sitten murrettu, se on kauan sitten murskattu, sanoo hän, siinä ei ole mitään murskaamista, se on mahdotonta.

Miksi tämä todiste on valheellinen?

Siksi, että siinä on ensiksikin sivuutettu Englannin monopoli-asema *siirtomaita* omistavana maana. Engels sitä vastoin, kuten olemme huomanneet, viittasi siihen kyllin selvästi jo vuonna 1882, 34 vuotta sitten! Joskin Englannin monopoli-asema teollisuudessa on murrettu, niin siirtomaissa se ei ole ainoastaan säilynyt, vaan on käynyt tavattoman kärkeväksi, koska koko maapallo on jo jaettu! Imelän valheensa avulla Kautsky ajaa sitä porvarillis-pasifistista ja opportunistis-poroporvarillista aatepahasta, että „ei ole syytä sotia”. Päinvastoin, paitsi sitä, että *kapitalisteilla* nyt on syytä sotia, he *eivät voi olla sotimatta*, jos he haluavat säilyttää kapitalismin, sillä ilman siirtomaiden väkivaltaista uudelleen jakamista *uudet* imperialistiset maat eivät voi saada niitä etuoikeuksia, joita nauttivat vanhat (*ja heikommat*) imperialistiset vallat.

Toiseksi. Miksi opportunistismin voitto (tilapäinen voitto) Englannissa saa selityksensä Englannin monopoli-asemasta? Siksi, että monopoli antaa *ylivoittoa*, t.s. ylimääräistä voittoa normaalin, koko maailmassa yleisen kapitalistisen voiton lisäksi. Tästä ylivoitosta kapitalistit *voivat* käyttää osasen (jopa melko suurenkin!) *omien* työläistensä lahjomiseen muodostaakseen jonkin liiton tapaisen (johdattakaapa mieleenne Webbin kuvaamat Englannin trade

unionien kuulut „allianssit”, joissa omat isännät olivat mukana) — kyseisen kansakunnan työläisten ja heidän omien kapitalistinsa liiton muita maita *vastaan*. Englannin teollinen monopoliasema murrettiin jo XIX vuosisadan lopulla. Se on kiistatonta. Mutta *millä tavalla* se tapahtui? Sitenkö, että *kaikki* monopolioikeudet hävisivät?

Jos asianlaita olisi siten, niin Kautskyn sovinollista (opportunistisiin nähden sovinollista) „teoriaa” voitaisiin tiettyssä mielessä puolustaa. Mutta siinäpä se, että asianlaita *ei ole* niin. Imperialismi *on* monopolistista kapitalismia. Jokainen kartelli, trusti, syndikaatti, jokainen suuri jättiläispankki *on* monopolia. Ylivoitto *ei ole* kadonnut, vaan se on säilynyt. Yhden, etuoikeutetussa asemassa olevan, raharikkaan maan harjoittama *kaikkien* muiden maiden riisto on säilynyt ja voimistunut. Kourallinen rikkaita maita — niitä on kaikkiaan neljä, mikäli puhutaan maiden omasta ja todella jättiläismäisen suuresta „nykyaikaisesta” rikkaudesta: Englanti, Ranska, Yhdysvallat ja Saksa — tuo kourallinen on laajentanut monopolioikeuksiaan äärettömästi, saa *ylivoittoa* satoja miljoonia, ellei miljardeja. „ratsastaa” muiden maiden monisatamiljoonaisen väestön „selässä”, käy keskinäistä kamppailua erikoisen ruhtinaallisen, erikoisen runsaan, erikoisen helposti saatavan saaliin jakamisesta.

Juuri siinä on imperialismin taloudellinen ja poliittinen olemus, ja Kautsky hämää tuon imperialismin syvimpiä ristiriidat eikä paljasta niitä.

Imperialistisen „suur”-vallan porvaristo *on taloudellisesti kykenevä* lahjomaan „omien” työläistensä huippukerrokset käyttämällä siihen satasen tai pari sataa miljoonaa frangia vuodessa, sillä sen *ylivoitto* muodostanee lähes miljardin. Ja se on jo toisarvoinen kysymys, miten tuo pikku almu jaetaan työläisministerien, „työläisedustajien” (johdattakaa mieleenne se mainio analyysi, minkä Engels suoritti tästä käsitteestä), sotateollisuuskomiteoihin osallistuvien työläisten, työläisvirkamiesten, suppeihin ammattikunnallisiin liittoihin kuuluvien työläisten, toimihenkilöiden j.n.e. kesken.

Vuosina 1848—1868 ja osaksi myöhemminkin monopolioikeuksia nautti vain Englanti; *sen tähden* opportunisti saattoi saada siellä voiton vuosikymmeniksi; *ei ollut* muita perin rikkaita siirtomaita omistavia ja teollisessa monopoliasemassa olevia maita.

XIX vuosisadan viimeinen kolmannes oli uuteen imperialismin kauteen johtavaa siirtymäaikaa. Monopolioikeutta *ei* nauti yhden, vaan useampien, hyvin harvojen suurvaltojen finanssipääoma. (Se monopoliasema, joka Japanissa ja Venäjällä on sotilasvoimaan, tavattoman laajaan alueeseen tai siihen nähden, että ne voivat erikoisen mukavasti rosvoita muukalaisia, Kiinaa j.n.e., osaksi täydentää ja osaksi korvaa nykyisen, uusimman finanssipääoman monopolia.) Tästä erosta johtuu se, että Englannin monopolioikeus *saattoi* olla vuosikymmeniä *kiistaton*. Nykyisen finanssipääoman monopolioikeudesta käydään hurjaa taistelua; on alkanut imperialististen sotien kausi. Ennen voitiin lahjoa, turmella *yhden* maan työväenluokka vuosikymmeniksi. Nykyään se ei ole todennäköistä, tokkopa se on mahdollistakaan, mutta *jokainen* imperialistinen „suur”-valta voi sen sijaan lahjoa ja lahjookin „työväen aristokratian” *pienempiä* kerroksia (pienempiä kuin Englannissa vv. 1848—1868). Ennen, kuten Engels on merkillepantavan harkitusti huomauttanut, „*porvarillinen työväenpuolue*” saattoi muodostua vain yhdessä maassa, sillä monopoliasemassa oli vain yksi maa ja olikin pitkän aikaa. Nykyään „*porvarillinen työväenpuolue*” on *kiertämätön kaikissa* imperialistisissa maissa ja se on niille tyypillinen, mutta näiden maiden ankaran saaliinjakotaistelun vuoksi ei ole luultavaa, että sellainen puolue voisi useissa maissa saada voiton pitkäksi aikaa. Vaikka trustit, finanssioligarkia, korkeat hinnat y.m. *tekevätkin* mahdolliseksi lahjoa kourallisen huippukerroksia, niin samalla ne yhä kovemmin kuristavat, sortavat, saattavat tuohon ja kärsimyksiin proletariaatin ja puoliproletariaatin *joukkoja*.

Toisaalta porvaristo ja opportunistit pyrkivät muuttamaan kourallisen rikkaimpia, etuoikeutettuja kansakuntia muun ihmiskunnan „*ikuisiksi*” loiseläjiksi, „*lepäämään*” neekerien, intialaisten ja muiden riistämisen „*laakereilla*” ja pitämään näitä alistetussa asemassa mainioilla tuhoamisaseilla varustetun uudenaikaisimman militarismin avulla. Toisaalta *joukot*, joita sorretaan entistä kovemmin ja jotka saavat kestää kaikki imperialistisen sodan aiheuttamat kärsimykset, pyrkivät vapautumaan tuosta ikeestä, kukistamaan porvariston. Työväenliikkeen historia tulee nyt väistämättömästi kehittymään näiden kahden pyrkimyksen välisenä taisteluna. Ensiksi mainittu pyrkimys ei näet ole

satunnainen, vaan taloudellisesti „perusteltu”. *Kaikissa* maissa porvaristo on jo synnyttänyt, ruokkinut ja varannut itselleen sosialishovinistien „porvarillisen työväenpuolueen”. Muotoutuneen puolueen, esim. Italiassa Bissolatin täysin sociali-imperialistisen puolueen, ja sanokaamme Potresovien, Gvozdevien, Bulkinien, Tshheidzein, Skobelevien ja kump. puoleksi muotoutuneen miltei-puolueen väliset eroavaisuudet eivät ole oleellisia. Tärkeää on se, että työväen aristokratiakerroksen siirtyminen porvariston puolelle on käynyt taloudellisesti ajankohtaiseksi ja päättynyt, ja taas tämä taloudellinen tosiasia, tämä luokkien välisissä suhteissa tapahtunut muutos löytää itselleen sen suuremmita „vaivoittoa” tämän tai tuon poliittisen muodon.

Uudenaikaisimman kapitalismin poliittiset instituutiot — lehdistö, parlamentti, yhdistykset, edustajakokoukset j.n.e. — ovat mainitulla taloudellisella pohjalla järjestäneet taloudellisia etuoikeuksia ja lahjuksia vastaavia *poliittisia* etuoikeuksia ja lahjuksia arvossapidetyille, siivoille, reformistisille ja isänmaallisille toimenhaltijoille ja työläisille. Hyvätuloisilla ja turvallisilla paikoilla ministeristössä tai sotateollisuuskomiteassa, parlamentissa ja erilaisissa toimikunnissa, „edustavien” julkisten lehtien toimituksessa tai yhtä edustavien ja „porvarillisen kuuliaisten” työväenyhdistysten johtokunnassa — juuri näillä imperialistinen porvaristo houkuttelee puolelleen ja palkitsee „porvarillisten työväenpuolueiden” edustajia ja kannattajia.

Poliittisen demokratian mekanismi toimii samansuuntaisesti. Meidän aikakaudellamme tarvitaan vaaleja; tarvitaan joukkoja, mutta kirjapainotaidon ja parlamentarismien aikakaudella joukkoja *on mahdoton* saada mukaan ilman moniulotteista, jatkuvasti sovellettua, kestäväksi sommiteltua järjestelmää, jonka muodostavat imartelu, valhe, puijaus, suosituilla muotisanoilla jongleeraaminen, jos jonkinlaisten uudistusten ja jos jonkinlaisten hyvyyksien aulis lupaileminen työläisille, jotta nämä luopuisivat porvariston kukistamiseen tähtäävästä vallankumouksellisesta taistelustaan. Mieleni tekee sanoa tätä järjestelmää lloyd-georgesmiksi englantilaisen ministerin Lloyd Georgen nimen mukaan, sillä hän on tämän järjestelmän johtavimpia ja taitavimpia edustajia klassillisessa „porvarillisen työväenpuolueen” maassa. Lloyd George, tämä ensiluokkainen porvarillinen tekijämies ja poliittinen kelmi, yleisesti tunnettu puhuja,

joka osaa pitää vaikka minkälaisia, jopa ultravallankumouksellisiakin puheita työläiskuulijakunnalle ja pystyy hankkimaan nöyräniskaisille työläisille melkoisia armolahjoja sosiaalisten uudistusten muodossa (vakuutus j.n.e.), ajaa mainiosti porvariston asiaa * ja hän ajaa sitä juuri työläisten *joukossa*, levittää porvariston vaikutusta *juuri* proletariaatin keskuuteen, siellä, missä joukkojen moraalinen alistaminen on tarpeellisinta ja vaikeinta.

Mutta onkohan suurtakaan eroa Lloyd Georgen ja Scheidemanniin, Legienien, Hendersonien ja Hyndmanien, Plehanovien, Renaudielien ja kumpp. välillä? Eräät viimeksi mainituista, vastataan meille, palaavat Marxin vallankumoukselliseen sosialismiin. Voi olla niin, mutta tässä on vain mitätön aste-ero, jos tarkastellaan asiaa poliittisessa mitassa, s.o. joukkomitassa. Jotkut nykyisistä sosialishovinistisista johtomiehistä voivat palata proletariaatin puolelle. Mutta sosialishovinistinen eli (mikä on samaa) opportunistinen *virtaus* ei voi kadota eikä liioin „palata” vallankumouksellisen proletariaatin kannalle. Siellä, missä marxilaisuus on työläisten keskuudessa populääristä, tämä poliittinen virtaus, tämä „porvarillinen työväenpuolue” tulee vannomaan ja vakuuttamaan Marxin nimeen. Niitä ei voida sitä kieltää, kuten ei voida kieltää kauppalikettä käyttämästä mitä esitettä, nimikilpeä, mainosjulistetta hyvänsä. Historiassa on aina ollut niin, että sorrettujen luokkien keskuudessa suosittujen vallankumouksellisten johtajien viholliset ovat näiden johtajien kuoleman jälkeen yrittäneet ottaa omakseen heidän nimensä pettääkseen sorrettuja luokkia.

Tosiasia on, että „porvarillisia työväenpuolueita” poliittisina ilmentyminä on jo perustettu *kaikissa* edistyneimmissä kapitalistisissa maissa ja ettei voi olla puhettakaan taistelusta imperialismia vastaan eikä liioin marxilaisuudesta eikä sosialistisesta työväenliikkeestä, ellei kautta linjan käydä päättäväistä, armotonta taistelua näitä puolueita — tai, mikä on samantekevää, ryhmiä, virtauksia y.m.s. vastaan. Tshheidzen ryhmä⁵⁶, „Nashe Delo”, „Golos Truda”⁵⁷ Venäjällä ja „orgkomitealaiset” ulkomailla eivät ole muuta

* Näin äskettäin eräässä englantilaisessa aikakausjulkaisussa erään toryn, Lloyd Georgen poliittisen vastustajan, artikkelin: „Lloyd George toryn näkökannalta katsoen”. Sota oli avannut tämän vastustajan silmät näkemään, mikä mainio porvariston asiamies on tuo Lloyd George! Toryt tekivät sovinnon hänen kanssaan!

kuin eräs *sellaisten* puolueiden muunnelma. Meillä ei ole mitään perusteita luulla, että nuo puolueet voivat hävitä *ennen* sosiaalista vallankumousta. Päinvastoin, mitä lähemmäksi tuo vallankumous tulee, mitä voimallisempaan se puhkeaa, mitä jyrkempiä ja tuntuvampia siirtymisiä ja hyppäyksiä sen kulussa tulee olemaan, sitä suurempaa osaa työväenliikkeessä esittää vallankumouksellisen virtauksen, joukkovirtauksen taistelu opportunistista, pikkuporvarillista virtausta vastaan. Kautskylaisuus ei ole mikään itsenäinen virtaus, sillä ei ole pohjaa joukoissa eikä myöskään porvariston puolelle siirtyneessä etuoikeuksia nauttivassa kerroksessa. Mutta kautskylaisuus on vaarallinen siksi, että käyttäen hyväkseen menneiden aikojen ideologiaa se yrittää saada aikaan sovinnon proletariaatin ja „porvarillisen työväenpuolueen” kesken, säilyttää proletariaatin ja tuon puolueen yhtenäisyyden, kohottaa siten tuon puolueen arvovaltaa. Joukot eivät seuraa enää ilmeisiä sosialishovinisteja: Lloyd George huudettiin alas Englannissa työväen kokouksissa, Hyndman on eronnut puolueesta, Renaudeleja ja Scheidemanneja, Potresoveja ja Gvozdevoja puolustaa poliisi. Vaarallisinta on kautskylaisten verhottu sosialishoviniestien puolustelu.

„Joukkoihin” viittaaminen on kautskylaisuuden yleisimpiä sofismeja. Emme muka halua eristäytyä joukoista ja joukkojärjestöistä! Mutta ajatelkaapa sitä, miten Engels asettaa tämän kysymyksen. Englannin trade unionien „joukkojärjestöt” olivat XIX vuosisadalla porvarillisen työväenpuolueen kannalla. Marx ja Engels eivät leppyneet tuolle puolueelle sen perusteella, vaan paljastivat sen. He eivät unohtaneet (1), että trade unionien järjestöihin kuuluu välittömästi *vähemmistö proletariaatista*. Kuten silloin Englannissa, niin myös nyt Saksassa kuuluu järjestöihin korkeintaan $\frac{1}{5}$ proletariaatista. Ei kukaan voi ajatella vakavissaan sellaista, että kapitalismin aikana suurin osa prolettaareista voitaisiin saada mukaan järjestöihin. Toiseksi — ja tämä on pääasia — kysymys ei ole niinkään järjestön jäsenmäärästä kuin sen politiikan reaalista, objektiivisesta merkityksestä: edustaako tuo politiikka joukkoja, palveleeko se joukkoja, t.s. auttaako se joukkoja vapautumaan kapitalismista, vai edustaako se vähemmistön intressejä, vähemmistön ja kapitalismin välisen sovinnon asiaa? Nimenomaan viimeksi mainittu piti paikkansa Eng-

lannin suhteen XIX vuosisadalla ja pitää nykyään paikansa Saksan y.m. suhteen.

Engels tekee eron *vanhojen* trade unionien „porvarillisen työväenpuolueen”, etuoikeuksia nauttivan vähemmistön, ja „*pohjakerroksen*”, todellisen enemmistön välillä, vetoaa siihen, johon „porvarillinen kunnioitettavuus” *ei ole* tarttunut. Juuri siinä on marxilaisen taktiikan ydin!

Emme voi — eikä kukaan voi — laskea, nimenomaan mikä osa proletariaatista seuraa ja on seuraava sosialishovinitteja ja opportunisteja. Sen osoittaa vasta taistelu, sen ratkaisee lopullisesti vasta sosialistinen vallankumous. Mutta me tiedämme varmasti, että „isänmaan puolustajat” imperialistisessa sodassa *edustavat* vain vähemmistöä. Ja sen vuoksi, mikäli haluamme pysyä sosialisteina, velvollisuutemme on mennä *alemmaksi* ja *syvemmälle*, todellisten joukkojen luo: vain sitä merkitsee taistelu opportunistia vastaan ja siinä on tämän taistelun sisältö. Paljastamalla, että todellisuudessa opportunistit ja sosialishovinit kavaltaavat ja myyvät joukkojen intressit, puolustavat työläisten vähemmistön tilapäisiä etuoikeuksia, levittävät porvarillisia aatteita ja vaikutusta ja ovat todellisuudessa porvariston liittolaisia ja asiamiehiä, — juuri täten me opetamme joukot tuntemaan niiden todelliset poliittiset intressit, taistelemaan sosialismin ja vallankumouksen puolesta imperialististen sotien ja imperialististen välirauhojen kaikissa, pitkäkkäisissä ja vaikeissa vaiheissa.

Ainoana marxilaisena linjana maailman työväenliikkeessä on se, että selitetään joukoille, miten kiertämätöntä ja farpeellista on erota opportunisteista, kasvatetaan joukkoja vallankumoukseen käymällä armotonta taistelua opportunistia vastaan, otetaan opiksi sodan antamat kokemukset kansallisliberaalisen työväenpolitiikan kaikkien iljettävyyksien paljastamiseksi eikä niiden peittelemiseksi.

Seuraavassa artikkelissa yritämme summeerata ne tärkeimmät erikoisuudet, jotka erottavat tämän linjan sen vastakohtana olevasta kautskylaisuudesta.

Kirjoitettu lokakuussa 1916

Julkaistu joulukuussa 1916

„*Sbornik Sotsial-Demokrata*”

kokoelman 2. numerossa

Allekirjoitus: N. L e n i n

Julkaistaan

kokoelman tekstin mukaan